

Rola rzeczoznawcy i biegłego sądowego w postępowaniu sądowym

Opracowanie: Małgorzata Kuczyńska-Cichocka

Rzecznawca

– tytuł przyznawany na podstawie odpowiednich przepisów szczególnych osobom o wysokich kwalifikacjach i odpowiednio dużym, udokumentowanym doświadczeniu w określonej dziedzinie i specjalności zawodowej.

Wykonywanie rzecznawstwa w określonej dziedzinie wiąże się z podjęciem zobowiązań, przyjęciem na siebie określonych obciążeń wynikających z przepisów odrębnych i kodeksu cywilnego oraz olbrzymiej odpowiedzialności.

Rzecznawca i biegły sądowy są osobami zaufania publicznego

- Rzecznawca majątkowy - powoływany na podstawie Ustawy o gospodarce nieruchomościami
- Rzecznawca budowlany - powoływany na podstawie Prawa budowlanego (tytuł rzecznawcy budowlanego dotyczy określonej specjalności budowlanej, w której osoba ubiegająca się o tytuł rzecznawcy musi posiadać uprawnienia budowlane i praktykę)
- Rzecznawca do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych
- Rzecznawca do spraw bezpieczeństwa i higieny pracy
- Rzecznawca do spraw sanitarnohigienicznych
- Rzecznawca samochodowy
- Rzecznawcy powoływani w różnych dziedzinach przez organizacje lub stowarzyszenia, na podstawie wewnętrznych wymogów i regulaminów

Rzecznawca

- W postępowaniu sądowym ekspertyza wykonana przez rzeczoznawcę na zlecenie konsumentów i podmiotów gospodarczych nie stanowi dowodu na okoliczność wymagającą wiadomości specjalnych i traktuje się ją jako dowód z dokumentu prywatnego.
- Rzecznawca zeznaje przed sądem jako świadek.
- Rzecznawca może być powołany jednostkowo przez sąd jako biegły sądowy w określonej sprawie (biegły ad hoc) - wówczas jego opinia traktowana jest jako opinia biegłego sądowego i podlega on przepisom i regulacjom dotyczącym biegłych sądowych.

Biegły sądowy

- osoba posiadająca bogate doświadczenie zawodowe i uznana za eksperta w zakresie swojej działalności.

Zasadniczą powinnością biegłego jest obiektywizm i bezstronność, a także wydanie opinii zgodnej ze zleceniem organów procesowych w określonym przez nich terminie. Opinia biegłego, na równi z innymi środkami dowodowymi, podlega swobodnej ocenie organów procesowych oraz kontroli stron w postępowaniu sądowym.

Biegłym sądowym w sprawie może być:

- osoba figurująca na liście biegłych sądowych prowadzonej przez prezesów sądów okręgowych - tzw. **stały biegły sądowy**
- specjalista z danej dziedziny, posiadający odpowiednią wiedzę - tzw. **biegły ad hoc**
- instytucja naukowa lub specjalistyczna - tzw. **biegły instytucjonalny**

Biegły sądowy

Tryb powoływania stałych biegłych sądowych określa rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 24.01.2005 r. w sprawie biegłych sądowych (Dz. U. nr 15, poz. 133)

- Biegłych sądowych ustanawia prezes sądu okręgowego na okres 5 lat
- Biegłych ustanawia się dla poszczególnych gałęzi nauki, techniki, sztuki, rzemiosła, a także innych umiejętności.
- Biegły przed objęciem funkcji składa wobec prezesa przyrzeczenie według następującej roty:
"Świadomy znaczenia mych słów i odpowiedzialności przed prawem przyrzekam uroczyście, że powierzone mi obowiązki biegłego sądowego wykonywać będę z całą sumiennością i bezstronnością".
- Ustanowienie biegłym uprawnia do wydawania opinii na zlecenie sądu, policji i prokuratury.
- Biegłym może być ustanowiona osoba, która:
  - 1) korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich
  - 2) posiada świadectwo o niekaralności
  - 3) ukończyła 25 lat życia
  - 4) posiada teoretyczne i praktyczne wiadomości specjalne w danej gałęzi nauki, techniki, sztuki, rzemiosła, a także innej umiejętności, dla której ma być ustanowiona
  - 5) daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków biegłego

Rola biegłego sądowego

Rola biegłego w wymiarze sprawiedliwości jest wiodąca.

Biegły bierze udział - jak sędzia - w rozprawie przez studiowanie akt sprawy, zadawanie pytań świadkom i stronom, a także uczestniczenie w oględzinach.

Biegły musi skonfrontować materiał dowodowy z właściwymi zasadami naukowymi oraz wyciągnąć odpowiednie wnioski, będące rozstrzygnięciem kwestii specjalnej stanowiącej przedmiot postępowania.

Z uwagi na swą rolę oceniającą i rozstrzygającą biegły zbliża się do funkcji sędziego.

Prawo biegłego do wynagrodzenia

**Biegłemu sądowemu przysługuje wynagrodzenie
za stawiennictwo w sądzie i wykonaną pracę.**

Wynagrodzenie biegłego sądowego obejmuje należności:

- za czynności przygotowawcze, łącznie z zapoznaniem się z aktami sprawy
- za przeprowadzone badania
- za opracowanie opinii razem z uzasadnieniem
- za stawiennictwo w sądzie i złożenie zeznań
- zwrot poniesionych kosztów, w tym kosztów podróży i noclegu

W sprawach karnych i administracyjnych, toczących się z mocy prawa, koszty wynagrodzenia biegłego ponosi Skarb Państwa.

W sprawach cywilnych koszty wynagrodzenia biegłego ponoszą strony.

Raport „Biegły w postępowaniu cywilnym – kompleksowa ocena systemu”, realizowanego w Instytucie Wymiaru Sprawiedliwości w latach 2015-2016.

Wyniki badań przeprowadzonych na podstawie 925 spraw, w których sąd wydał postanowienie dopuszczenia dowodu z opinii biegłego:

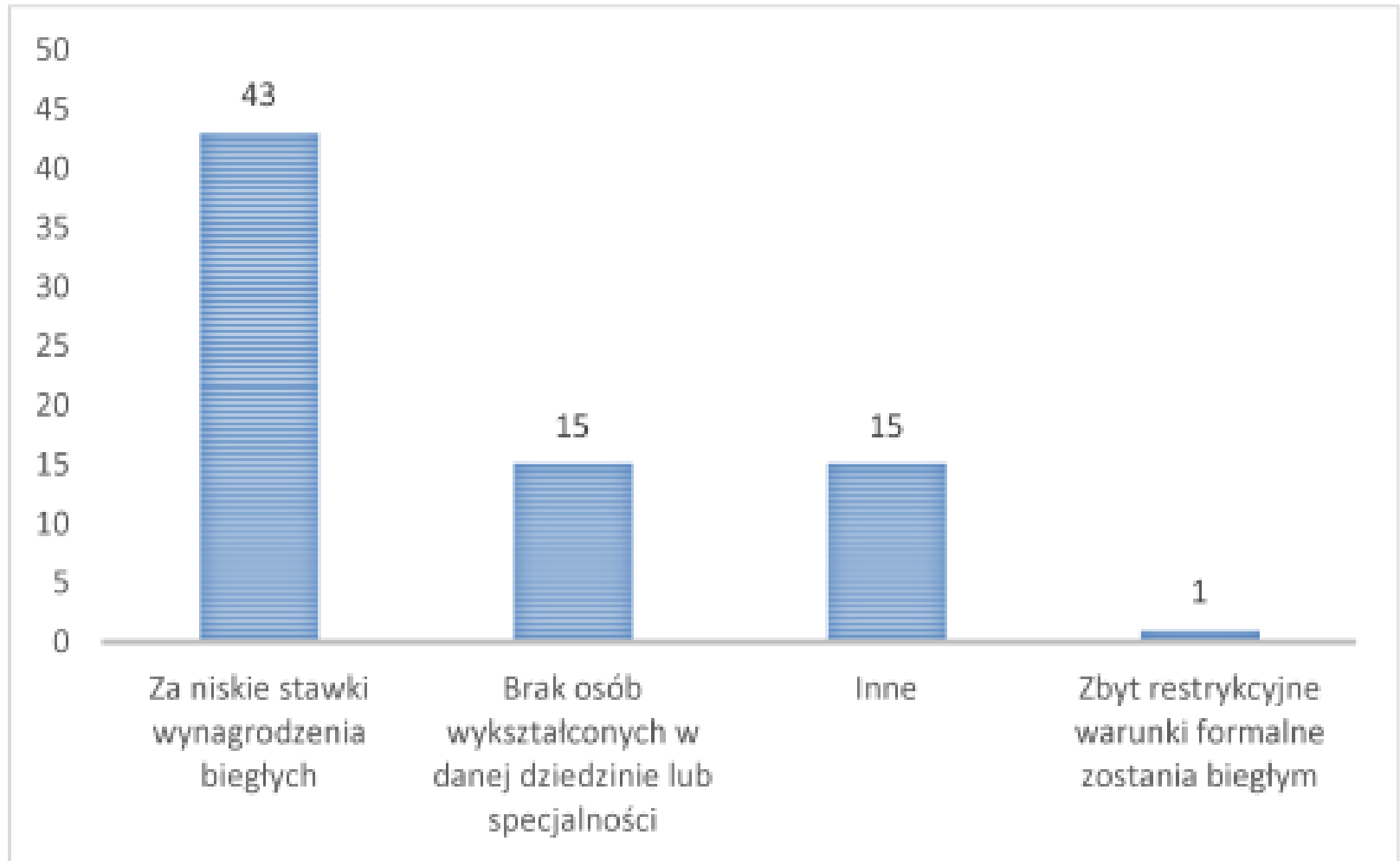
- w 81,5% spraw dopuszczenie dowodu z opinii biegłego nie było obligatoryjne
- w 16% spraw strony postępowania dołączyły opinię prywatną (przedmiotem opinii prywatnej najczęściej, tj. w 37% przypadków, były nieruchomości)
- w 73,9% spraw sąd dopuścił dowód z opinii jednego biegłego, w pozostałych – więcej niż jednego (zazwyczaj 2-3 biegłych)
- sporządzone opinie liczyły średnio 11 stron; 50% badanych opinii nie przekroczyła objętości 5 stron. Najkrótsza opinia zajmowała 1 stronę, najdłuższa 181 stron
- do prawie 50% opinii głównych strony zgłosiły swoje zarzuty, jeszcze więcej uwag krytycznych było do wniosków opinii uzupełniających;
- w badanych sprawach odnotowano sytuacje utrudniania biegłemu sporządzania opinii przez strony postępowania, dotyczące głównie odmowy udostępnienia koniecznych materiałów lub utrudnianie wstępu na teren nieruchomości.

- Wartość przedmiotu sporu

	N	%
do 1000 zł	22	3,2
do 5000 zł	115	17,0
do 10 000 zł	64	9,5
do 100 000 zł	285	42,1
powyżej 100 000 zł	165	24,4
powyżej 1 000 000 zł	26	3,8

Przyczyny deficytu biegłych

Odpowiedzialność biegłego i rzeczoznawcy

Opinia biegłego i rzeczoznawcy musi być obiektywna, rzetelna, pełna, jasna i czytelna.

art. 233 §4 KK:

*„Kto, jako **biegły, rzeczoznawca lub tłumacz, przedstawia fałszywą opinię lub tłumaczenie mające służyć za dowód (w postępowaniu sądowym lub innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy), podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.***”

